

УДК 347.73:369.7

В.О. Рядінська,
доктор юридичних наук, старший науковий співробітник,
завідувач лабораторії
ДНДІ МВС України, м. Київ,
ORCID ID 0000-0002-2210-5933

ГЕНЕЗИС БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ВИПЛАТ ОСОБАМ, ЯКІ ПОТРЕБУЮТЬ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ ЧЕРЕЗ НЕОБХІДНІСТЬ УТРИМУВАТИ ДІТЕЙ, ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО ПОДАЛЬШОГО РОЗВИТКУ

У статті досліджено розвиток та становлення бюджетного законодавства щодо фінансування соціальних виплат особам, які потребують соціальної допомоги через необхідність утримувати дітей. Проаналізовано розвиток в Україні законодавчого регулювання призначення та фінансування виплат особам, які потребують соціальної допомоги через необхідність утримувати дітей. Досліджено зарубіжний досвід надання державної фінансової соціальної допомоги особам, які утримують дітей. Обґрунтовано переваги сімейного оподаткування. Визначено перспективні шляхи вдосконалення державних заходів підтримки таких осіб в Україні.

Ключові слова: бюджетне законодавство, соціальна допомога, фінансування соціальних виплат, державна допомога, режим сімейного оподаткування, соціальна допомога через необхідність утримувати дітей.

В статье исследованы развитие и становление бюджетного законодательства по вопросам финансирования социальных выплат лицам, которым необходима социальная помощь на содержание детей. Проанализировано развитие в Украине законодательного регулирования назначения и финансирования выплат лицам, которым необходима социальная помощь на содержание детей. Исследован зарубежный опыт предоставления государственной финансовой социальной помощи на содержание детей. Обоснованы преимущества режима семейного налогообложения. Определены перспективные пути усовершенствования государственных мер поддержки таких лиц в Украине.

Ключевые слова: бюджетное законодательство, социальная помощь, финансирование социальных выплат, государственная помощь, режим семейного налогообложения, социальная помощь на содержание детей.

Серед одержувачів різних соціальних виплат особливе місце посідають особи, які потребують соціальної допомоги через необхідність утримувати дітей (сім'ї з дітьми; малозабезпечені сім'ї; багатодітні сім'ї; прийомні сім'ї; особи, які опікуються дітьми-сиротами, тощо). За визначенням О.О. Кочемирської, О.М. Міщуліної, одним в найважливіших бенефіціарів бюджетного фінансування на соціальне забезпечення є саме особи, які утримують дітей, оскільки саме вони є важелем, що спрямований на поліпшення демографічної ситуації в країні [1, с. 24]. С.П. Ананко слушно вказує, що сім'ї, у яких народилися або виховуються діти, потерпають від фінансових негараздів, тому виплата державою допомоги сім'ям з дітьми зумовлюється її турботою про демографічне становище у країні, а отже, обумовлює обов'язок взяти на себе частину фінансових витрат при народженні дитини та її вихованні [2]. О.В. Тищенко підкреслює, що ефективна державна соціальна підтримка щодо дітей є вагомим фактором забезпечення соціальної суспільної злагоди [3, с. 31]. Тобто фінансування з бюджету соціальних виплат особам, які потребують соціальної допомоги через необхідність

утримувати дітей, є одним з важливих напрямів розподілення суспільних коштів, оскільки реалізують важливу соціальну функцію держави.

Метою нашої статті є дослідження генезису бюджетного законодавства щодо фінансування соціальних виплат особам, які потребують соціальної допомоги через необхідність утримувати дітей та визначення перспективних шляхів удосконалення державних заходів підтримки таких осіб.

З набуттям незалежності Україна взяла на себе обов'язок з підтримки таких категорій осіб, для чого було створено відповідний пласт законодавства. Так, 21.11.1992 було прийнято Закон України “Про державну допомогу сім'ям з дітьми” № 2811-ХІІ [4], згідно з яким державна допомога призначалася у зв'язку з вагітністю та пологами, при народженні дитини, при усиновленні дитини, на дітей, над якими встановлено опіку чи піклування, одиноким матерям і надається у формі грошових виплат (разових чи періодичних). 01.06.2000 було прийнято Закон України “Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям” № 1768-ІІІ, відповідно до норм якого малозабезпеченим сім'ям надавалася державна соціальна допомога, при цьому малозабезпеченою визначалася сім'я, яка з поважних або незалежних від неї причин мала середньомісячний дохід, нижчий від прожиткового мінімуму для сім'ї [5]. О.В. Тищенко, аналізуючи категорію “малозабезпеченість”, зазначає, що в науковій літературі це поняття тотожне “бідності”, і вказує, що державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям надається з метою підтримати спосіб життя, притаманний конкретному суспільству в конкретний період часу [3, с. 30]. Крім цього, 16.11.2000 було прийнято Закон України “Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам” від № 2109-ІІІ, згідно з яким інваліди з дитинства та діти-інваліди віком до 18 років мали право на державну соціальну допомогу [6].

Проте реципієнти, вказані в зазначених нормативних актах, не визначалися бюджетним законодавством. У Законі України “Про бюджетну систему України” від 05.12.1990 № 512-ХІІ у державному бюджеті передбачалися видатки лише на фінансування загальнодержавних програм підтримання та підвищення життєвого рівня народу, заходів щодо соціального захисту населення, фінансування здійснюваних установами та організаціями заходів у галузі соціального забезпечення, що мають загальнодержавне значення (ст. 19); у республіканському бюджеті АРК та місцевих бюджетах передбачалися видатки на фінансування установ та організацій соціального забезпечення і соціального захисту населення, що знаходяться в підпорядкуванні виконавчих органів влади Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя (ст. 20) [7]. У законах України “Про Державний бюджет України” на відповідний рік фінансування виплат особам, що потребували соціальної допомоги через необхідність утримувати дітей, передбачалося не в обов'язковому порядку, а залежно від можливостей бюджетів різних рівнів, оскільки на практиці задовольнити за рахунок державних бюджетів всі соціальні зобов'язання держави виявилось неможливим, оскільки на той час кількість реципієнтів, що мали право на певні соціальні виплати, перевищила 70 категорій [8]. Як слушно вказує О.С. Бухтіяров, суперечності між законодавством, згідно з яким певним категоріям осіб надавалося право на отримання державних соціальних виплат (“соціальним законодавством”) та недостатністю коштів у бюджетів для забезпечення виконання вимог цього законодавства, вирішувалося шляхом прийняття норм у законах України “Про Державний бюджет” на відповідний рік, якими зупинялася дія того чи іншого соціального закону, котрий передбачав право певних осіб на соціальні виплати [9, с. 56].

Із прийняттям 21.06.2001 Бюджетного кодексу України соціальні виплати для осіб, які потребують соціальної допомоги через необхідність утримувати дітей, були враховані як витрати бюджетів і закріплені у п. 9 ст. 87, п. 4 ст. 89, п. 3 ст. 91 зазначеного нормативного акту [10], хоч фінансування за напрямом соціального забезпечення так і залишилося недостатнім. Унаслідок цього *de iure* певні категорії осіб мали право на отримання певних соціальних виплат, проте *de facto* або не

отримували їх взагалі, або отримували незначну їх частину. Унаслідок цього склалася ситуація, за якою уряд нібито проявляв турботу про осіб, що потребують соціальної допомоги через необхідність утримувати дітей, проте насправді відсутність реального бюджетного фінансування надавала цим заходам декларативного характеру. Задля обґрунтування неспроможності виконати власні соціальні зобов'язання законодавець вдався до такого заходу – нормами законів України “Про Державний бюджет” на відповідний рік призупинялися чи скасовувалися норми соціальних законів, що встановлювали соціальні виплати особам, які потребували соціальної допомоги через необхідність утримувати дітей.

Неодноразово Конституційним судом України розглядалися справи щодо визначення того, чи є конституційним звуження прав осіб на соціальні виплати шляхом прийняття нових законів (про Державний бюджет на відповідний рік) або внесення змін до чинних законів, у результаті розгляду яких сформувалася усталена позиція щодо неконституційності такого звуження: рішення КСУ від 20.03.2002 № 5-рп/2002 у справі № 1–15/2002 (справа щодо пільг, компенсацій і гарантій) [11], рішення КСУ від 01.12.2004 № 20-рп/2004 у справі № 1–27/2004 (справа про зупинення дії або обмеження пільг, компенсацій і гарантій) [12]; рішення КСУ від 09.07.2007 р. № 6-рп/2007 у справі № 1–29/2007 (справа про соціальні гарантії громадян) [13] тощо. Позиція КСУ щодо неконституційності обмеження нормами бюджетного законодавства норм соціальних законів спричинила подання масових позовів до адміністративних судів з боку осіб, які мали право на отримання соціальної допомоги через необхідність утримувати дітей (за даними аналітичних відділів судів, було прийнято до розгляду 2,2 млн позовів з вимогами щодо відновлення соціальних виплат [14], загальна сума виплат за якими (за приблизними підрахунками) складала близько 7 млрд грн [14]).

Прийняття 08.07.2010 нового Бюджетного кодексу України істотним чином не змінило ситуацію – у п. 9 ст. 87, п. 4 ст. 89, п. 4 ст. 90, п. 3 ст. 91 цього нормативного акта особи, які потребують соціальної допомоги через необхідність утримувати дітей, були визначені як реципієнти, виплати яким передбачаються за рахунок видатків Державного бюджету України, районних бюджетів, бюджетів міст республіканського, Автономної Республіки Крим/міст обласного значення на соціальний захист та соціальне забезпечення [15], проте розмір цих соціальних виплат та фінансування за цим напрямом суттєво не змінилися.

2011 року КСУ змінив свою позицію щодо можливості обмеження норм соціальних законів нормами законів про державний бюджет. У своєму рішенні за справою 1–42/2011 від 26.12.2011 № 20-рп/2011 за конституційним поданням 49 народних депутатів України, 53 народних депутатів України і 56 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) п. 4 р. VII “Прикінцеві положення” Закону України “Про Державний бюджет на 2011 рік” КСУ визнав, що “...розміри соціальних виплат залежать від соціально-економічних можливостей держави, проте мають забезпечувати конституційне право кожного на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім’ї... Соціальні права не є абсолютними. Механізм реалізації цих прав може бути змінений державою, зокрема, через неможливість їх фінансового забезпечення шляхом пропорційного перерозподілу коштів з метою збереження балансу інтересів усього суспільства, необхідністю запобігання чи усунення реальних загроз економічній безпеці України” [16].

Таким чином, на сьогодні в Україні склалася ситуація, за якої, з одного боку, зберігає чинність соціальне законодавство, яке надає особам, що потребують соціальної допомоги через необхідність утримувати дітей, право на певні соціальні виплати, а з іншого – через відсутність коштів у бюджетах, зазначені виплати представляють собою мізерну суму, яка реально не допомагає особам утримувати дітей.

Зарубіжний досвід країн з розвинутою економікою (США, країн Європейського Союзу, Канади, Єгипту, Естонії, Ізраїлю та інших) переконує в тому, що в

них державна фінансова соціальна допомога особам, які утримують дітей, здійснюється за допомогою інших заходів, відмінних від соціальних виплат, що застосовується в Україні [17, с. 120; 18, с. 55]. Одним з таких заходів є застосування сімейного оподаткування, яке полягає в тому, що для сімей з дітьми встановлюється вищий неоподатковуваний мінімум для отриманих за рік доходів, ніж для одинокої особи. Встановлення неоподаткованого мінімуму полягає в тому, що при оподаткуванні доходів фізичних осіб певна сума доходів, яка отримується фізичними особами (постійно діюча, чітко визначена фіксована величина, що враховується при фіскальному адмініструванні податку на доходи фізичних осіб), звільняється від оподаткування для забезпечення принципу “гідності існування людини”. [19, с. 30]. Сімейне оподаткування передбачає, що платником податків є не окрема особа-індивід, а сукупність індивідів (сім’я, подружжя), а об’єктом виступають не доходи фізичної особи-індивіда, а дохід сім’ї, з урахуванням загальних доходів її членів та кількості її членів (з урахуванням індивідів, що проживають в сім’ї, але не отримують доходів, передовсім дітей).

Так, у США для одинокої особи неоподатковуваний мінімум отриманих доходів за рік складає 10150 доларів США, для подружжя – 20300, при цьому на кожного члена сім’ї передбачається додаткове вирахування (особисте звільнення) в розмірі 3900 доларів США, для одинокої особи, що виховує неповнолітню дитину, неоподатковуваний мінімум отриманих доходів за рік складає 16350 доларів США і т.ін.) [20]. Як зазначає А.А. Аксьонова, застосування сімейного оподаткування замість соціальних виплат заохочує фізичних осіб до активної праці [21, с. 120]. У Франції сімейне оподаткування передбачає визначення ставки податку на доходи сім’ї залежно від чисельності та складу сім’ї, а також встановлено сімейний коефіцієнт, який виражає дохід, що припадає на одну частку, яка характеризує сімейне становище платника; так, якщо сукупний дохід сім’ї за рік не перевищує 5875 євро, податок на доходи сплачується за ставкою 0 %, не перевищує 11720 – 5,5 %, не перевищує 26030 – 14 %, не перевищує 69783 – 30 % [21, с. 98]. У Німеччині в рамках сімейного оподаткування особи, що утримують дітей, можуть обрати для себе податковий клас, у якому неоподатковуваний мінімум отриманих за рік доходів вищий, ніж для самотніх осіб (наприклад, до 1 податкового класу належать особи, що не перебувають у шлюбі, – для цього класу неоподатковуваний мінімум отриманих за рік доходів складає 8354 євро; до 2 податкового класу можуть бути віднесені особи, що виховують неповнолітню дитину (або дітей), – для цього класу неоподатковуваний мінімум отриманих за рік доходів збільшується на 1308 євро на кожного члена сім’ї) [22]. У Великобританії неоподатковуваний мінімум доходів подружжя на рік складає 3445 фунтів, а якщо в них є діти, то на кожну дитину передбачається особиста знижка в розмірі 7 фунтів на рік [23].

На доцільності запровадження в Україні режиму сімейного оподаткування замість розгалуженої та неефективної системи соціальних виплат наполягали А.А. Аксьонова [17, с. 120], В.В. Глушаков [23], О.В. Михайленко [24, с. 20], Т.О. Кизима [25, с. 167] тощо, і ми поділяємо погляди цих науковців. О.Р. Свищевський ще в 1886 р. зазначав, що базою оподаткування прибуткового податку на громадян повинен бути дійсний особистий дохід податного суб’єкта із включенням несамостійних доходів осіб, що належать до його сім’ї [17, с. 34]. На думку Т.О. Кизими, сімейне оподаткування враховує не лише первинні потреби людини, але й її репродуктивні функції, при цьому не лише у вузькому фізіологічному контексті, але й у морально-етичному, культурному, освітянському та інших аспектах [25, с. 57]. І.В. Чеховська підкреслює, що сімейне оподаткування відповідає основним принципам соціально орієнтованої держави, підвищенню рівню економічного і соціального добробуту суспільства, захисту інституту сім’ї [26, с. 167]. О.М. Савіна зазначає, що реалізація принципу сімейного оподаткування як принципу оподаткування доходів фізичних осіб забезпечує

реалізацію соціальної функції податку, спрямованої на загальнолюдські цінності, підтримку сім'ї, стимулювання народження дітей тощо [27, с. 288].

Проте український законодавець замість введення режиму сімейного оподаткування виділяє з бюджету кошти на соціальні виплати особам, що потребують соціальної допомоги через необхідність утримувати дітей, проте через обмеженість фінансування зазначені заходи не мають відчутного соціального ефекту. Декларативне проголошення як найвищої цінності людей та їх потреб (особливо тих, хто потребує соціальної допомоги через те, що потрапили у соціально негативні обставини) без належного фінансування, тобто без надання реальної соціальної допомоги, призводить до виникнення недовіри до влади з боку населення. Крім того, виділення з бюджету коштів замість створення заходів, які сприяли б активній праці, створює споживацькі тенденції у суспільстві.

Підсумовуючи зазначене, констатуємо, що бюджетне фінансування соціальних виплат особам, котрі потребують соціальної допомоги через необхідність утримувати дітей в Україні, як захід, спрямований на виконання соціальних функцій держави, повинен бути замінений на інші, найперспективнішим з яких є запровадження сімейного оподаткування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Кочемирская О.О. Мишуліна О.М.* Основні напрями оптимізації соціального захисту в Україні: аналіт. доп. Київ: НІСД, 2012. 88 с.
2. *Анатко С.В.* Державна допомога сім'ям, у яких народжуються діти. URL: file:///C:/Users/Lera/Downloads/bmjju_2012_11_24.pdf (дата звернення: 02.02.2018).
3. *Тищенко О.В.* Проблеми правового регулювання державних соціальних допомог в Україні. Право і суспільство. 2015. № 5/2. С. 29–34.
4. Про державну допомогу сім'ям з дітьми: Закон України від 21.11.1992 № 2811–XII. Відомості Верховної Ради України. 1993. № 5. Ст. 21.
5. Про порядок призначення і виплати компенсації фізичним особам, які надають соціальні послуги: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2004 № 558. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/558-2004-p> (дата звернення: 01.02.2018).
6. Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам: Закон України від 16.12.2000 № 2109-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 1. Ст. 2.
7. Про бюджетну систему України: Закон України від 05.12.1990 № 512-XII. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T051200.html (дата звернення: 02.02.2018).
8. *Бліхар М.М.* Суб'єкти фінансового права і фінансово-інвестиційних правовідносин. Порівняльно-аналітичне право. 2015. № 4. С. 215–219.
9. *Бухтіяров О.С.* Правові основи фінансування соціального забезпечення в Україні. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2003. 273 с.
10. Бюджетний кодекс України від 21.06.2001 № 2542-III. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T012542.html (дата звернення: 01.02.2018).
11. Рішення КСУ від 20.03.2002 № 5-рп/2002 по справі № 1-15/2002 (справа щодо пільг, компенсацій і гарантій). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v020p710-04/print1456763753607458> (дата звернення: 02.02.2018).
12. Рішення КСУ від 01.12.2004 № 20-рп/2004 по справі № 1-27/2004 (справа про зупинення дії або обмеження пільг, компенсацій і гарантій). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v020p710-04> (дата звернення: 01.02.2018).
13. Рішення КСУ від 09.07.2007р. № 6-рп/2007 по справі № 1-29/2007 (справа про соціальні гарантії громадян). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0abr710-07> (дата звернення: 02.02.2018).
14. Заборгованість за соціальними зобов'язаннями держави до кінця 2013 року може скласти 50–52 млрд грн. URL: <http://blog.liga.net/user/myakibchuk/article/8003.aspx> (дата звернення: 03.02.2018).
15. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI. Офіційний вісник України. 2010. № 59. Ст. 2047.
16. Рішення КСУ за справою 1-42/2011 від 26.12.2011 № 20-рп/2011 за конституційним поданням 49 народних депутатів України, 53 народних депутатів України і 56 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) п. 4 р. VII “Прикінцеві положення” Закону України “Про Державний бюджет на 2011 рік. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v020p710-11> (дата звернення: 03.02.2018).
17. *Аксенова А.А.* Налогообложение доходов физических лиц: индивидуальное или семейное? Науковедение. 2013. № 6. С. 119–129.

18. *Кізима Т.В.* Витрати домогосподарств України: сутнісно-аналітичний аспект. Вісник Тернопільського національного економічного університету. Тернопіль: Економічна думка, 2009. Вип. 2. С. 61–70.
19. *Болдырев Г.Н.* Подоходный налог на Западе и в России. Искра, 1924. 287 с.
20. Налогообложение США. Когда нужно заполнять налоговую декларацию в США. URL: <http://prohappylife.ru/kogda-nujno-zapolnyat-nalogovuyu-deklaraciyu-v-ssha/> (дата звернення: 02.02.2018).
21. *Терентьева С.Н.* Сравнительная характеристика налогообложения физических лиц налогом на доходы в США и во Франции. Финансовый менеджмент. 2005. № 2. С. 98–108.
22. Income Tax. URL: <https://www.gov.uk/topic/personal-tax/income-tax> (дата звернення: 01.02.2018).
23. *Золотых А.С.* “Семейное налогообложение”: зарубежный опыт. SCI-ARTICLE. 2014. № 5. С. 57–59.
24. *Глушаков В.* Новый подход: чем больше детей – тем ниже налоги. URL: <http://chelfin.ru/text/money/804470-print.html> (дата звернення: 02.02.2018).
25. *Михайленко О.В.* Законодавче забезпечення сімейної політики в Україні. Аспекти публічного управління. 2014. № 7. С. 15–24.
26. *Кізима Т.О.* Перспективи запровадження сімейного оподаткування в Україні. URL: http://www.rusnauka.com/30_NIEK_2011/Economics/3_95782.doc.htm (дата звернення: 03.02.2018).
27. *Чеховська І.В.* Правові підстави запровадження сімейного оподаткування в Україні. Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). 2011. № 4. С. 160–168.
28. *Савина О.Н.* Семейное налогообложение как инструмент усиления социализации налоговой политики на современном этапе. Международный бухгалтерский учет. 2013. № 20. С. 52–57.

REFERENCES

1. *Kochemirskaya, O.O., Mishchulina, O.M.*, 2012, “The Main Directions of Optimization of Social Protection in Ukraine”: analyt. report, Kyiv, 88 p.
2. *Anapko, S.V.* “State Support of Families with New-Born Children. URL: file:///C:/Users/Lera/Downloads/bmju_2012_11_24.pdf (Application Date: 02.02.2018).
3. *Tishchenko, O.V.* 2015, “Problems of Legal Regulation of State Social Assistance in Ukraine”, Law and Society 5/2, 29–34.
4. About State Support of Families with Children: Bill of Ukraine dated November 21, 1992 No 2811-XII. Bulletin of the Supreme Soviet of Ukraine. 1993. No 5. Art. 21.
5. About Procedure for the Appointment and Payment of Compensation for Individuals Providing Social Services: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 29.04.2004 No 558. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/558-2004-p> (Application Date: 01.02.2018).
6. About State Social Support of the Disabled from the Childhood and the Children with Disabilities: Bill of Ukraine від 16.12.2000 № 2109-III. Bulletin of the Supreme Soviet of Ukraine. 2001. № 1. Ст. 2.
7. About the Budget System of Ukraine: Bill of Ukraine dated December 5, 1990, No 512-XII. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T051200.html (Application Date: 02.02.2018).
8. *Blikhar, M.* 2015, “Subjects of Financial Law and Financial-Investment Legal Relations”, Comparative and Analytical Right 4, 215–219.
9. *Buhtiyarov, O.S.* 2003, “Legal Framework for Financing Social Support in Ukraine”: thesis ... cand. of legal sciences, Kyiv, 273 p.
10. Budget Code of Ukraine dated 21.06.2001 no 2542-III. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T012542.html (Application Date: 01.02.2018).
11. Decision of the CCU dated March 20, 2002 No 5-rp / 2002 in case number 1-15 / 2002 (case on benefits, compensations and guarantees). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v020p710-04/print1456763753607458> (Application Date: 02.02.2018).
12. Decision of the CCU dated December 01, 2004 No 20-rp / 2004 in case number 1-27 / 2004 (case on the suspension or limitation of benefits, compensations and guarantees). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v020p710-04> (Application Date: 01.02.2018).
13. Decision of the CCU dated 09.07.2007 No 6-rp / 2007 in case number 1-29 / 2007 (case on social guarantees of citizens). URL <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0a6p710-07> (Application Date: 02.02.2018).
14. Debts on Social Obligations of the State by the End of 2013 May Amount 50–52 bln. hrn. URL: <http://blog.liga.net/user/myakibchuk/article/8003.aspx> (Application Date: 03.02.2018).
15. Budget Code of Ukraine : Bill of Ukraine dated 08.07.2010 No 2456-VI. Official Herald of Ukraine, 2010, No 59, Art. 2047.
16. Decision of the Constitutional Court of Ukraine on Case 1-42 / 2011 dated December 26, 2011 No 20-rp / 2011 on the Constitutional Petition of 4 Deputies of Ukraine on Compliance with the Constitution of Ukraine (constitutionality) “Final Provisions” of the Bill of Ukraine “About the State Budget for 2011”. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v020p710-11> (Application Date: 03.02.2018).
17. *Aksenova, A.A.* 2013, “Taxation of Personal Income: Individual or Family?”, Scientific Knowledge 6, 119–129.

18. Kizima, T.V., 2009, “Expenditures of Households in Ukraine: Essential-Analytical Aspect”, Bulletin of the Ternopil National University of Economics, Ternopil: Economic Thought, Issue 2, 61–70.
19. Boldyriev, G.N., 1924, “Income Tax in the West and in Russia”, Lviv, 287 p.
20. US Taxation. When You Need to Fill in a Tax Return in the United States. URL <http://prohappylife.ru/kogda-nujno-zapolnyat-nalogovuyu-deklaraciyu-v-ssha/> (Application Date: 02.02.2018).
21. Terentyeva, S.N., 2005, “Comparative Characteristics of the Taxation of Individuals with the Income Tax in the USA and in France, Financial Management 2, 98–108.
22. Income Tax. URL <https://www.gov.uk/topic/personal-tax/income-tax> (Application Date: 01.02.2018).
23. Zolotykh, A.S. 2014, “Family Taxation: Foreign Experience”, SCI-ARTICLE 5, 57–59.
24. Glushakov, V. “A New Approach: the More Children – the Lower the Taxes”. URL. <http://chelfin.ru/text/money/804470-print.html> (Application Date: 02.02.2018).
25. Mikhailenko, O.V. 2014, “Legislative Support of Family Policy in Ukraine. Aspects of Public Administration 7, 15–24.
26. Kizima, T.O., “Prospects for the Introduction of Family Taxation in Ukraine. URL: http://www.rusnauka.com/30_NIEK_2011/Economics/3_95782.doc.htm (Application Date: 03.02.2018).
27. Chekhovska, I.V. 2011, “Legal Grounds for the Introduction of Family Taxation in Ukraine”, Scientific Herald of the National University of the State Tax Service of Ukraine (Economics, Law) 4, 160–168.
28. Savina, O.N. 2013, “Family Taxation as a Tool to Strengthen the Socialization of Tax Policy at the Present Stage”, International Accounting 20, 52–57.

UDC 347.73:369.7

V.O. Riadinska,
Doctor of Law, Senior Researcher,
Head of the Laboratory
of the State Research Institute MIA Ukraine, Kyiv,
ORCID ID 0000-0002-2210-5933

GENESIS OF BUDJET LEGISLATION ON THE FINANCING OF SOCIAL BENEFITS FOR PEOPLE IN NEED OF SOCIAL ASSISTANCE BECAUSE OF THE NEED TO KEEP CHILDREN AND THE PROSPECTS FOR ITS FURTHER DEVELOPMENT

Since independence, Ukraine assumed the responsibility to support individuals who need social support because of the need to hold children, wherefore was created a corresponding part of legislation. However, the recipients, mentioned in the specified regulatory acts were not determined by the budget law. Therefore, there was a need to study the development and establishment of budget legislation on the financing of social benefits for people in need of social assistance because of the need to retain children and identify prospective ways to improve the state support measures for such persons. It is noted that *de iure* certain categories of persons were entitled to certain social benefits, but *de facto* either did not receive them at all or received a small part of them because of the lack of real budget funding, which have made these measures declarative ones.

It has been analyzed for a long time, having shown, that a state social assistance for individuals, holding children, is realized by other measures, different from social payments than those in Ukraine.

The advantages of using the regime of family taxation in Ukraine are substantiated. It is noted that the Ukrainian legislator, instead of introducing the family tax regime, allocates funds from the budget for social payments to people in need of social assistance due to the need to keep children, but because of limited funding, these measures do not have a tangible social effect. The declarative proclamation of the highest value of people and their needs (especially those who need social assistance because of those who are in socially negative circumstances) without proper funding, that is, without providing real social assistance, leads to distrust of the authorities by the people. In addition, the allocation

---

of funds from the budget, instead of creating activities that would promote active labor, creates consumer trends in society.

Summarizing the above mentioned, we note that the budget financing of social payments to people in need of social assistance due to the need to keep children in Ukraine as a measure aimed at fulfilling the social functions of the state should be replaced by other, the most promising of which is the introduction of family taxation.

Keywords: budget legislation, social support, financing of social payments, state aid, family tax regime, social assistance because of the need to keep children.

Отримано 06.02.2018